

Sverige – en B-nation inom cancerforskning?

Sverige blir allt mindre attraktivt för klinisk forskning inom cancerområdet. På några år har studierna halverats. Medan omvärlden erbjuder allt bättre villkor för kliniska forskningsstudier har Sverige stora problem. Och de stora förlorarna är svenska cancerpatienter. Det var många överens om när den kliniska cancerforskningen diskuterades på ett seminarium under Almedalsveckan 2011.

Sedan 2004 har antalet svenska patienter som deltar i kliniska studier mer än halverats – från drygt 8 200 till 3 600 patienter. Novartis har minskat sin forskande personal i Sverige med en fjärdedel de senaste åren och trenden är densamma inom andra läkemedelsföretag.

– Det finns fortfarande möjlighet för Sverige att flytta fram sina positioner igen, men tiden rinner iväg, sade Bengt Gustavsson, medicinskchef för Novartis onkologi.

I grunden är Bengt Gustavsson optimist. Han menar att Sverige har så många fördelar som vi fortfarande kan dra nytta av och bli en av de verkligt viktiga nationerna inom den kliniska cancerforskningen. Han tar de svenska patientregistren som exempel.

– Vi har tillgång till oerhört noggrant uppbyggda register och en fantastisk folkbokföring vilket skulle kunna ge oss ett enormt försteg när det gäller den genetiska forskningen.

– Om vi kan, på ett integritetssäkert sätt, erbjuda dessa register till forskningen genom rutinmässig genetisk screening av cancerpatienter och bejaka forskningens behov att forska bland små patientgrupper – subpopulationer av subpopulationer – så kommer resurserna att samlas här igen. Då kommer vi också med större precision kunna hitta de patienter som har nytta av enskilda behandlingar.

Bengt Gustavsson fick stort gehör för sina argument när den kliniska cancerforskningen diskuterades på ett seminarium under Almedalsveckan 2011.

Klinisk forskning och politik

Bengt Gustavssons förslag fick gehör bland seminariets deltagare. Riksdagsledamoten Yvonne Andersson (KD), vill att den kliniska forskningen ska bli ett av de prioriterade områdena i forskningspropositionen som läggs fram nästa år.

– Min förhoppning är att den kliniska forskningen blir ett av de strategiska områdena. Det skulle höja statusen på den och ge en

möjlighet att börja om och bygga upp strukturen för den kliniska forskningen från grunden.

Yvonne Andersson välkomnar förslaget om rutinmässig genetiskscreening. Hon menade att hon som folkvald är beroende av dentyper av konkreta inspel och lovade att lyfta frågan i samband med den kommande forskningspropositionen.

Den politiska oppositionen var heller inte sen med att uttrycka sitt stöd för den kliniska forskningen.

– Det är viktigt att gå från ord till handling. Vi behöver modiga politiker som lyfter upp den kliniska forskningen på dagordningen, sade Ingela Nylund Watz, riksdagsledamot (S) och suppleant i näringsutskottet.

Ingela Nylund Watz (S) och Yvonne Andersson (KD) var båda nöjda med att diskutera läkemedelsforskningen på en konkret nivå.

Vårdproduktion konkurrerar ut forskning

På Blodcancerförbundet är man oroad över utvecklingen och mycket förvånad över att det tar så lång tid att få med tillräckligt många patienter i studier.

– Det är tragiskt att det är svårt att få in svenska patienter i kliniska studier. Många av våra medlemmar lever i dag tack vare de upptäckter som har gjorts inom den kliniska forskningen. Att få ingå i en studie är för många det sista hoppet, sade Hasse Sandberg, förbundssekreterare på Blodcancerförbundet.

Men för att det ska fungera, särskilt när det gäller ovanliga cancerformer, krävs att sjukhus remitterar sina patienter till de sjukhus som bedriver studier – något som förekommer i allt för liten utsträckning.

En allt hårdare styrning mot vårdproduktion pekas ut ett hinder. Det innebär att läkarna får allt mindre utrymme till klinisk forskning.

– Politikerna fokuserar för mycket på den efterfrågestyrda vården där de snabbt får nöjda patienter. Fokus läggs helt och hållet på vårdgaranti och vårdval. Nu går vi mot fyrtimmarsgräns på akuten, vilket kommer ta stora resurser i anspråk. Det är helt fel fokus. Det borde ligga på vårdbehov och på forskning, sade Elisabet Lidbrink, överläkare på Onkologiska kliniken vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna.

Hon är en av elva cancerläkare som, på DN Debatt i februari 2011, uppmanade regeringen att stoppa nedrustningen av den kliniska cancerforskningen. De ställde tre krav till socialminister Göran Hägglund och forsknings- och utbildningsminister Jan Björklund nämligen att ålägga universitetssjukhusen att en rimlig del av arbetstiden för läkare kan användas för klinisk forskning, att stärka meritvärdet av klinisk forskning och att organisera cancersjukvården så att alla patienter oavsett var de bor kan få möjlighet att remitteras till klinik där lämplig klinisk

Landstingen måste bli bättre både på att beställa forskning och ge sina anställda incitament att forska, menade Göran Stiernstedt

Mer fokus på forskning och mindre på vårdgaranti och vårdval, efterlyste Elisabet Lidbrink.

En engagerad panel var överens om att tiden är knapp innan Sverige riskerar sin världsledande position inom forskningen.

läkemedelsstudie pågår.

Att läkarna saknar ekonomiska och meritmässiga incitament är en frågeställning som både Sveriges läkarförbund och Sverige Kommuner och Landsting, SKL, lyfter fram.

– Det måste finnas tydliga incitament för forskning. Och det gör mig uppriktig ledsn att vi inte kommit längre. Att det handlar om en brist på resurser tror jag inte. Landstingen tar bra betalt för den kliniska forskningen, men frågan är var pengarna tar vägen, sade Göran Stiernstedt, chef för avdelning för vård och omsorg på SKL.

– Så här kan vi inte ha det. Alla är medvetna om problemen inom den kliniska forskningen och varför kommer vi inte igång? Jag hoppas verkligen att det här tas upp i forskningspropositionen, sade Hans Hjelmqvist, ledamot i centralstyrelsen i Sveriges läkarförbund.

Partiledarna i Almedalen

Den kliniska forskningen blir ett viktigt område för både regeringen och oppositionen under det kommande riksdagsåret. Det stod klart efter att forskningsminister Jan Björklund och oppositionsledaren Håkan Juholt hållit sina tal under Almedalsveckan.

När folkpartiledaren och forskningsminister Jan Björklund intog Almedalens stora scen var frågan om klinisk forskning en av de verkligt prioriterade frågorna. Björklund menade att samarbetet mellan läkemedelsindustrin och universitetet tidigare lyft fram Sverige till envärldsledande forskningsnation, men att nedskärningar inom vården hotar detta.

– Den utvecklingen är utomordentligt farlig för Sverige. Landsting och sjukvården måste klara av att behandla dagens patienter och samtidigt forska och utveckla för behandling av morgondagens patienter, sa forskningsministern.

Även oppositionen var tydlig med att prioritera forskningsfrågorna. Den nyvalde partiledaren för Socialdemokraterna, Håkan Juholt, lovade att han skulle lansera ett "nationellt initiativ för att stärka den medicinska forskningen" i sitt tal.

